

2020

4. ÇEYREK RAPORU

TÜRKİYE'NİN **TASARRUF EĞİLİMLERİ** ARAŞTIRMASI

Bilkent University

Türkiye'nin Tasarruf Eğilimleri Araştırması

ING Türkiye

1. GİRİŞ/3

1.2 Türkiye'de Bireysel Tasarruf Eğilimleri Araştırması'nı Niçin Yapıyoruz/3

2. ELDEKİ VERİLER NE SÖYLÜYOR/4

2.1. Tasarruf Sahipliği/Nedenleri/4

2.2. Tasarruf Araçları Tercihi/14

2.3. 2019 3. Çeyrek Sonuçları/17

3. METODOLOJİ/17

3.1. Amaç ve Yöntem/17

3.2. Demografik Bilgiler/18

3.3. Tasarrufun Tanımı/20

4. İLETİŞİM BİLGİLERİ/23

TÜRKİYE' DE BİREYSEL TASARRUF EĞİLİMLERİ ARAŞTIRMASI'NI NİÇİN YAPIYORUZ?

Ülkemizde, tasarruf oranı bakımından dünyada alt sıralarda yer alıyor. Öte yandan yüksek oranlı sürdürülebilir büyüme için iç tasarruf oranlarının artması gerektiği biliniyor. Tasarruf artışını teşvik etmek için çeşitli ekonomik tedbirler tartışılıyor, bazı uygulamalar devreye sokulmaya çalışılıyor.

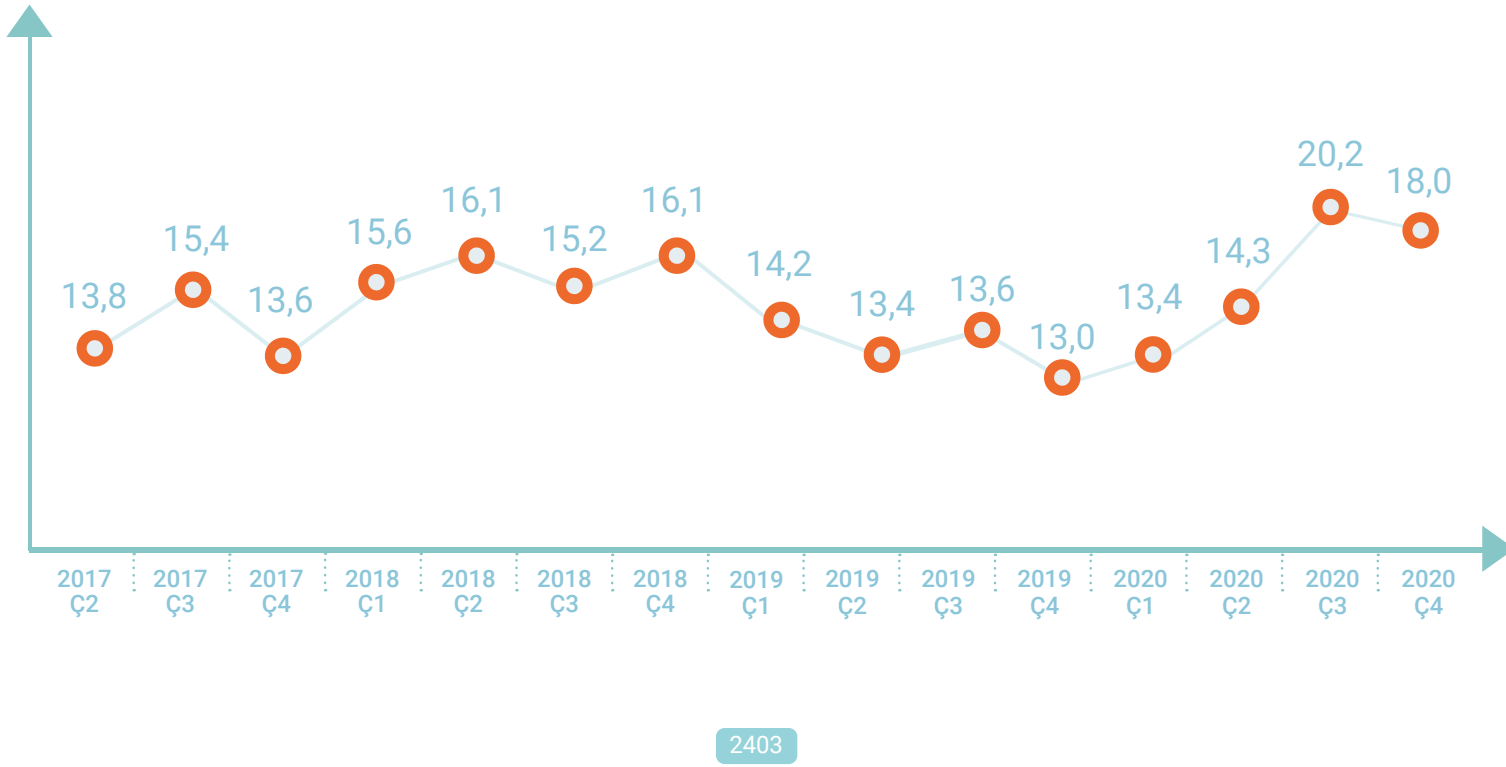
Bu süreçte tasarruflarla ilgili veri ihtiyacı da artıyor. TÜİK'in özellikle son yıllarda ekonomik konularla ilgili istatistik üretiminde ciddi gelişmeler sağladığı açık. Bununla birlikte tasarruf eğilimleri ve tasarruf düzeyi hakkında yeterince bilgi sahibi olduğunu söylemek zor.

T.C. Merkez Bankası ve BDDK tarafından yayınlanan bankacılık sistemi içindeki tasarruflara ilişkin veriler önemli bir boşluğu doldurmakla birlikte, ülkemizdeki 'ortalama birey'in geliri ve tasarrufları arasındaki ilişkiyi bir trend olarak izlemek, bu konudaki araştırmacılara ve politika yapıcılara katkı sağlayacaktır.

İşte bu araştırmayla, ülkemizdeki 'ortalama birey'in tasarruf yapıp yapmadığı, tasarruf yapma veya yapmama nedenleri, en çok kullanılan tasarruf araçları, bireysel gelirler, aylık tasarruf oranı ve nakte dönüştürülebilir tasarruf miktarı 3'er aylık bazlarda düzenli olarak incelenmektedir. Amaç, ülkemizde tasarruflarla ilgili bilgi ihtiyacına katkı sunmaktır.

2.1. Tasarruf Sahipliği Oranı

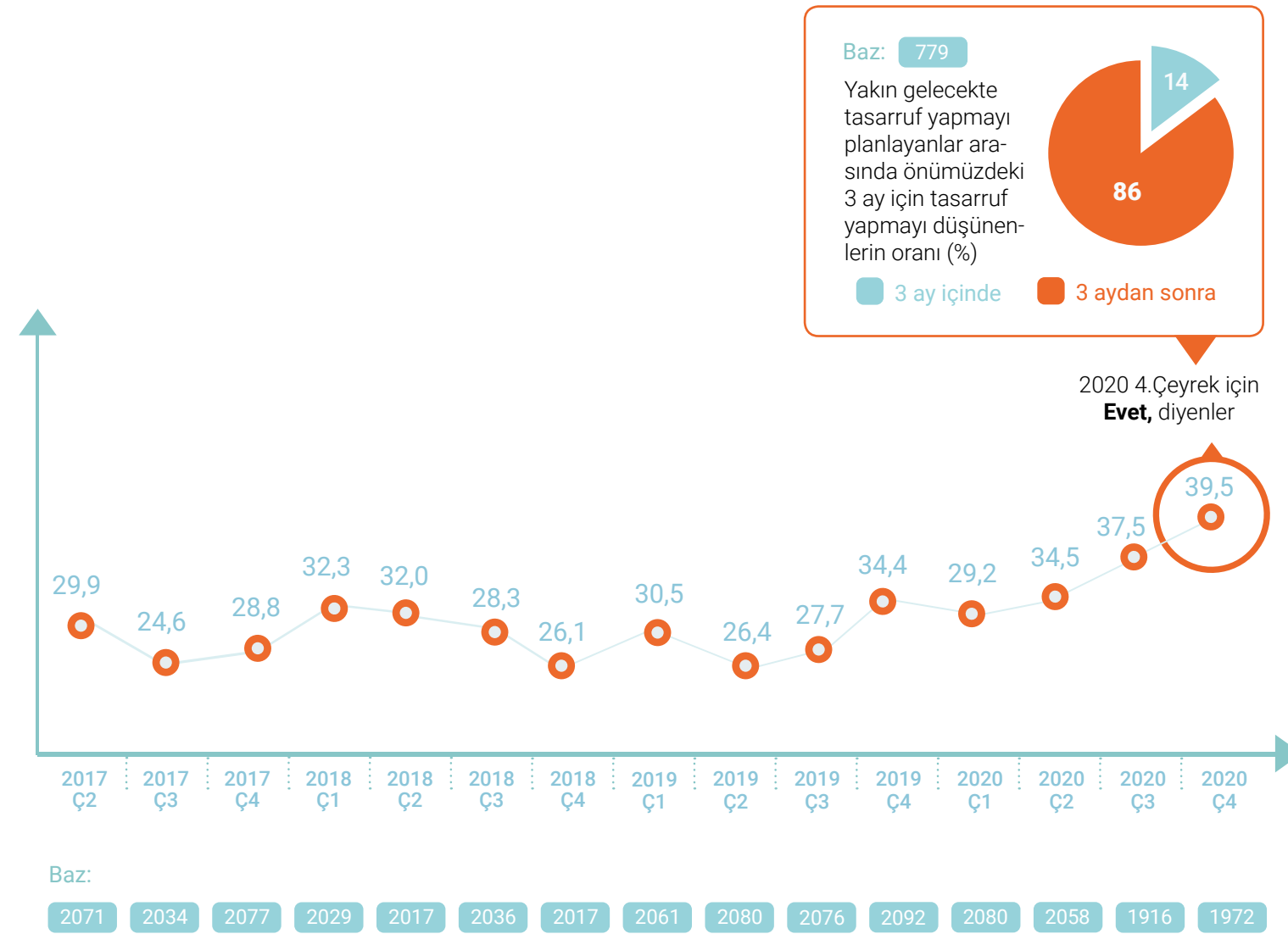
Tasarruf Sahiplerinin Oranı (%)

- Q3'2020 itibarıyla belirgin bir artış gözlenen tasarruf sahipliği oranı, son çeyrekte %18 ile düşüş eğilimine girmiş bulunuyor. Bu düşüşe rağmen, çalışma geneli ile karşılaştırıldığında tasarruf sahipliği oranının dördüncü çeyrekte oldukça yüksek olduğu görülüyor.

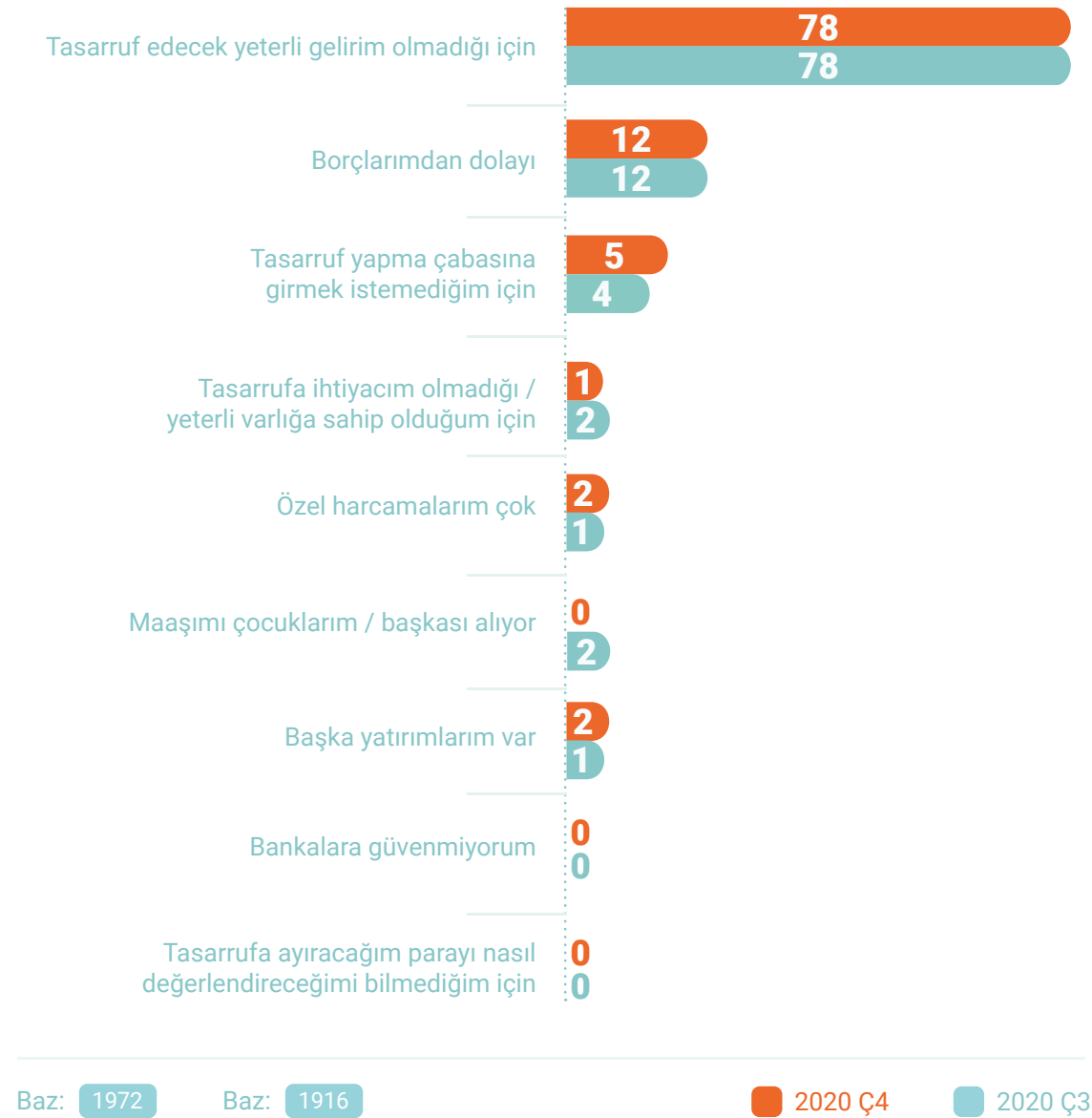
YAKIN GELECEKTE TASARRUF YAPMAYI PLANLAYANLAR

Tasarruf Olmayanlar için Yakın Gelecekte Tasarruf Yapmayı Planlayanlar (%)

- Yakın gelecekte tasarruf yapmayı planlayanların oranındaki artış eğilimi 2020 yılının son çeyreğinde de devam etmekte olup üçüncü çeyreğe göre 2 puan artış göstermiştir (%37,5 vs %39,5).
- Yakın gelecekte tasarruf yapmayı planlayanların arasında önümüzdeki «3 ay içerisinde» tasarruf edeceğini belirtenlerin oranı, üçüncü çeyrek ile aynı seviyede (%15).

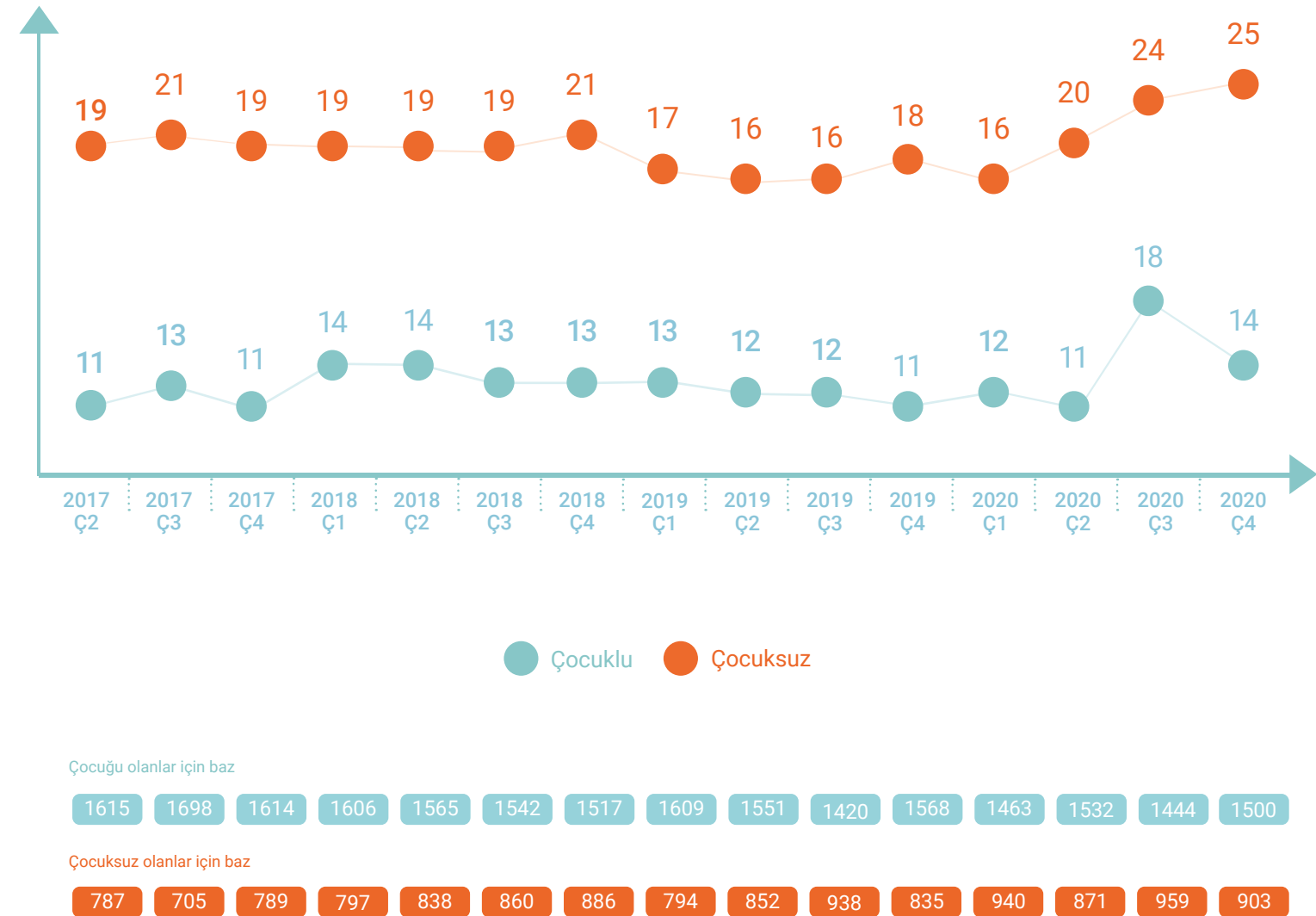
TASARRUFU OLMAYANLARIN TASARRUF EDEMEME GEREKÇELERİ

- Tasarrufu olmayanların, tasarruf edememe gerekçeleri arasında "tasarruf edecek yeterli gelirin olmaması" (%78) ve «borçlar» (%12) üçüncü çeyrek ile aynı seviyededir.

ÇOCUKLU VE ÇOCUKSUZ BİREYLERDEKİ TASARRUF SAHİPLİĞİ

Tasarruf Sahiplerinin Oranı (%)

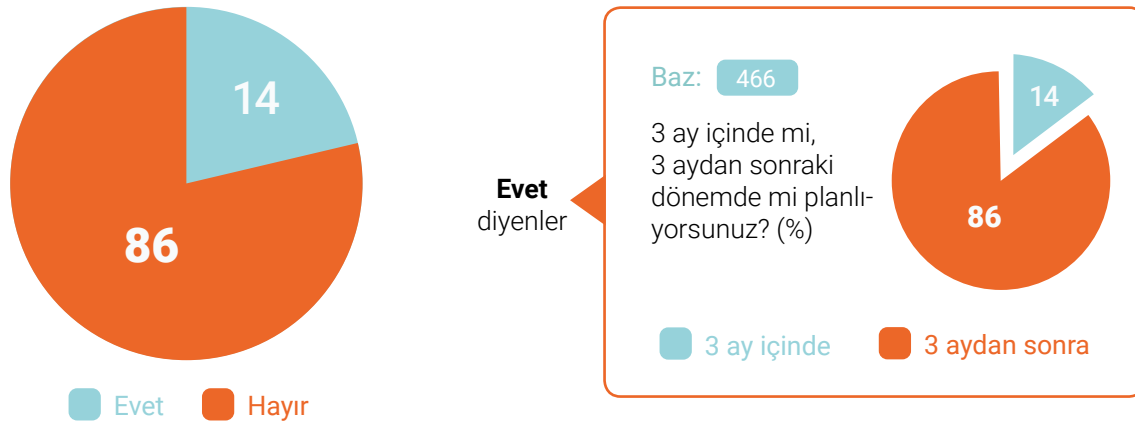

- 2020 dördüncü çeyreğinde, çocuksuz bireyler arasında tasarruf sahipliğinin bir önceki dönem ile benzer olduğu görülüyor (%24 vs %25). Çocuklu bireylerde tasarruf sahipliği oranı üçüncü çeyrekte yaşanan yükselişin ardından 2020 son çeyrek itibarıyla %14 ile tekrardan düşüş eğilimine girmiş durumda.

YAKIN GELECEKTE TASARRUF YAPMAYI PLANLAYANLAR / ÇOCUKLU & ÇOCUKSUZ

Tasarrufu Olmayanlar (Çocuğu olanlar)

Baz: 1297 Yakın gelecekte tasarruf yapmayı planlıyor musunuz? (%)

Tasarrufu Olmayanlar (Çocuğu olmayanlar)

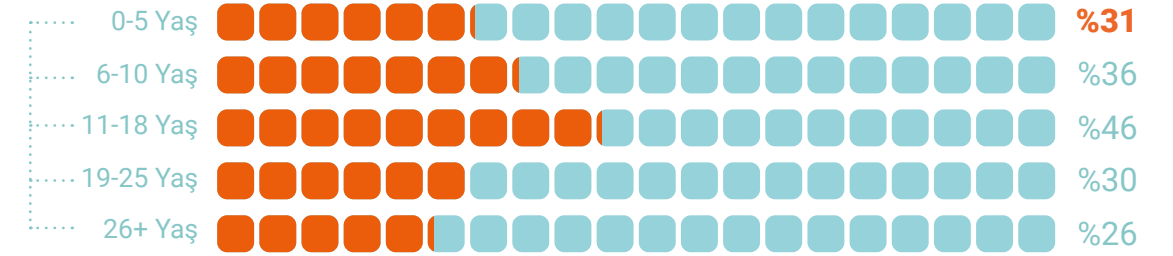
Baz: 675 Yakın gelecekte tasarruf yapmayı planlıyor musunuz? (%)

- **Tasarrufu olmayan çocuklu bireylerin** yakın gelecekte tasarruf yapma niyetinde üçüncü çeyrekteki artış eğilimi, dördüncü çeyrekte de 3 puan yükseliş ile devam ediyor (%33 vs %36). **Tasarrufu olmayan çocuksuz bireylerin** tasarruf yapma niyetlerinde de artış olduğu görülüyor (%44 vs %46).
- **Çocuklu bireylerden tasarruf etmeyi planlayanlar** arasında önümüzdeki 3 ay içinde tasarruf etmeyi planlayanların oranı geçen dönem ile benzer seviyede (%16 vs %14). **Çocuksuz ve tasarrufu olmayan, ancak planlayan bireyler arasında** gelecek 3 ay içinde tasarruf planlayanların oranında değişiklik yok (%16 vs %16).

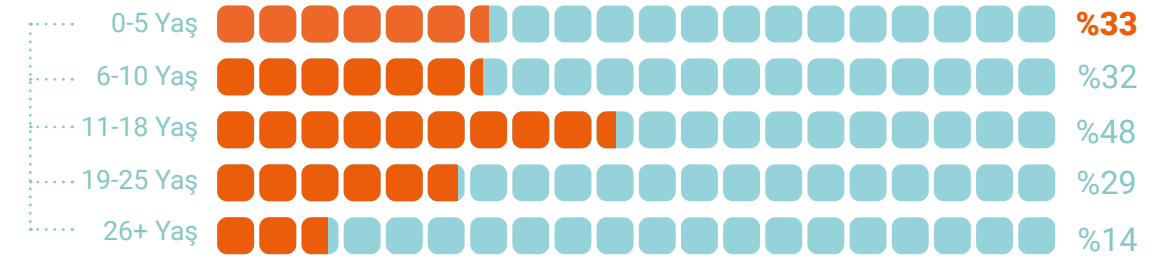
ÇOCUKLU BİREYLERDE ÇOCUK YAŞLARI

Toplam Çocuklular

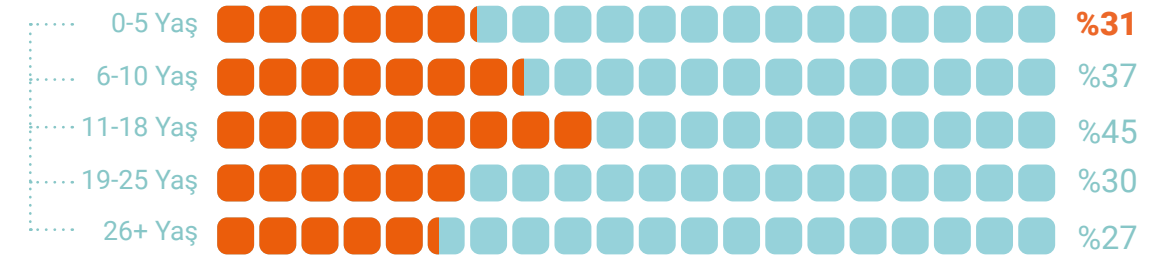
Baz: 1501

Tasarruf Sahibi Çocuklular

Baz: 204

Tasarruf Sahibi Olmayan Çocuklular

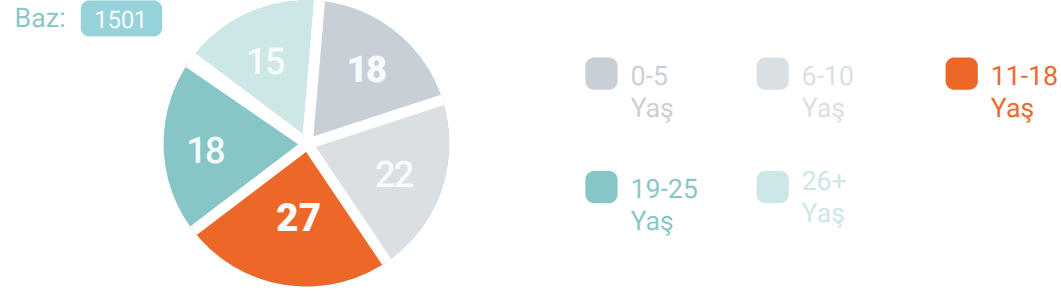

Baz: 1297

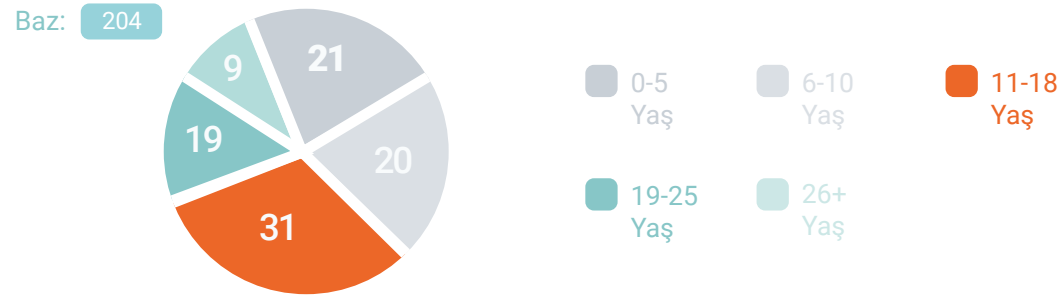
- **Toplam çocuklu bireylerin** çocuklarının yaş grubu dağılımında en yüksek pay 11-18 yaş grubuna ait (%46). Bunu 6-10 yaş grubu (%36) takip ediyor.
- **Tasarruf sahibi olan çocuklu bireylerin** çocuklarının yaş grubu dağılımında en yüksek pay 11-18 yaş (%48), 6-10 yaş (%32) ve 0-5 yaş (%33) gruplarına ait.
- **Tasarrufu olmayan çocuklu bireylerin** çocuklarının yaş gruplarının dağılımında da en yüksek pay 11-18 yaş grubuna ait (%45), bu yaş grubunu 6-10 yaş grubu (37%) takip ediyor.

ÇOCUKLARIN YAŞ DAĞILIMI

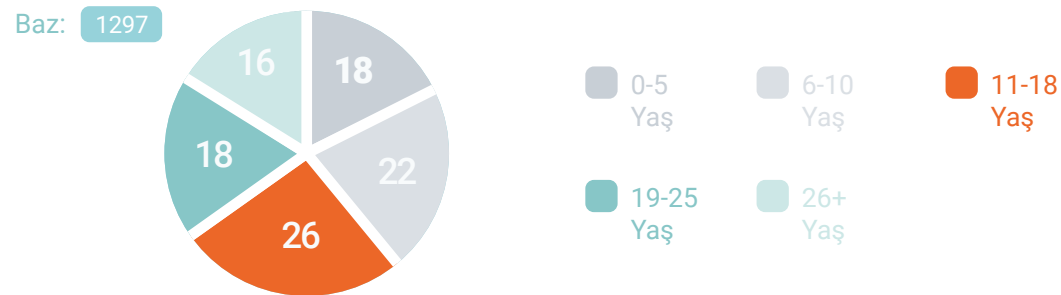
Toplam çocuklu bireylerin çocuklarının yaş dağılımı

Tasarruf sahibi çocuklu bireylerde çocukların yaş dağılımı

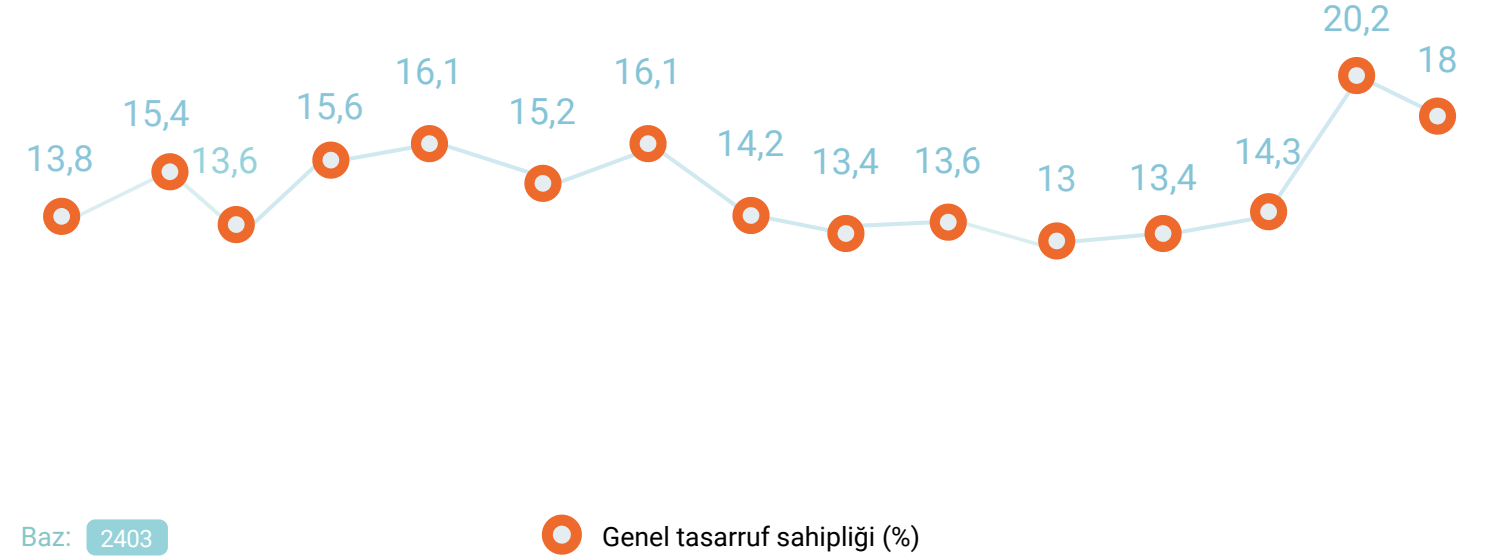

Tasarruf sahibi olmayan çocuklu bireylerde çocukların yaş dağılımı

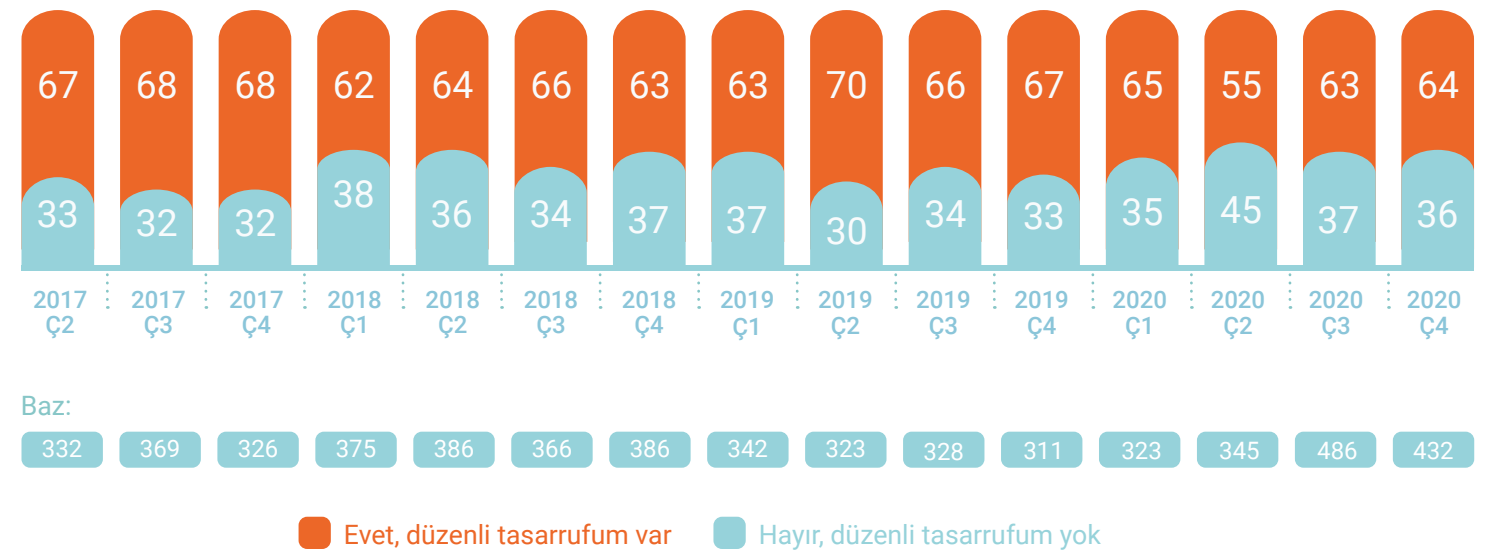

- **Toplam çocuklu bireylerin** çocuk yaş dağılımında 0-5 yaş grubunda 1 puan artış (%17 vs %18), 19-25 yaş grubunda ise 1 puan düşüş mevcut (%19 vs %18).
- **Tasarruf sahibi olan çocuklu bireylerde** çocuk yaş gruplarının dağılımında dikkat çekici iki değişim söz konusu: 26+ yaş grubunda 9 puanlık düşüş (%18 vs %9), 11-18 yaş grubunda ise 7 puanlık artış (%24 vs %31) bulunuyor.
- **Tasarruf sahibi olmayan çocuklu bireyler** arasında 0-5 yaş grubu çocuğu olanlarında 2 puanlık (%16 vs %18), 6-10 yaş grubu çocuk sahibi olanlarda ise 3 puanlık artış (%19 vs %22) olduğu görülüyor. 11-18 yaş grubunda ise 2 puan düşüş söz konusu (%28 vs %26).

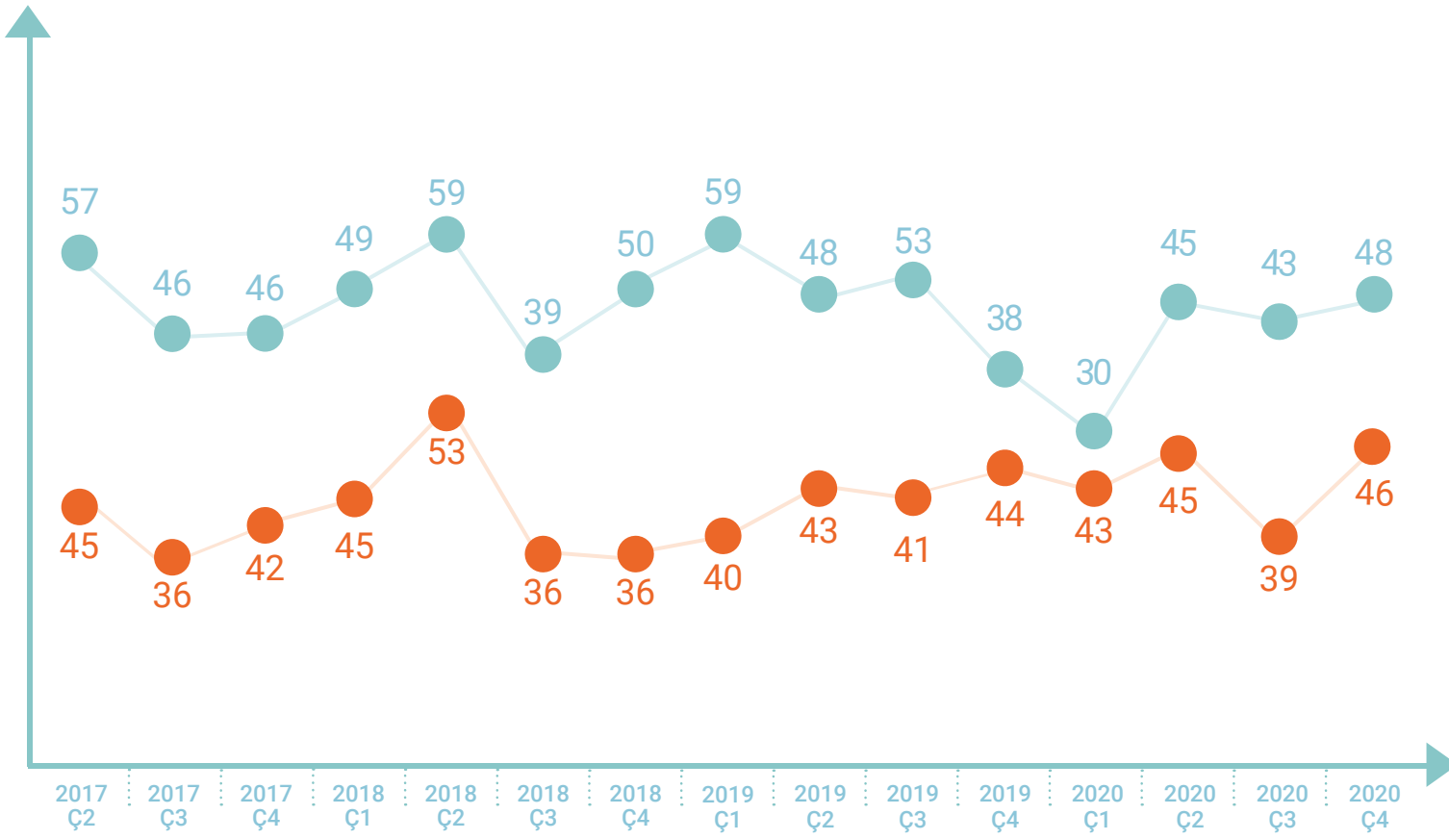
TASARRUF YAPMAK ASLINDA BİR ALIŞKANLIK

Düzenli tasarruf yapma oranı (tasarruf sahipleri içinde)

Düzenli Tasarruf Yapmayanlar için 3 ay içinde veya daha sonra tasarruf yapma eğilimi (%)

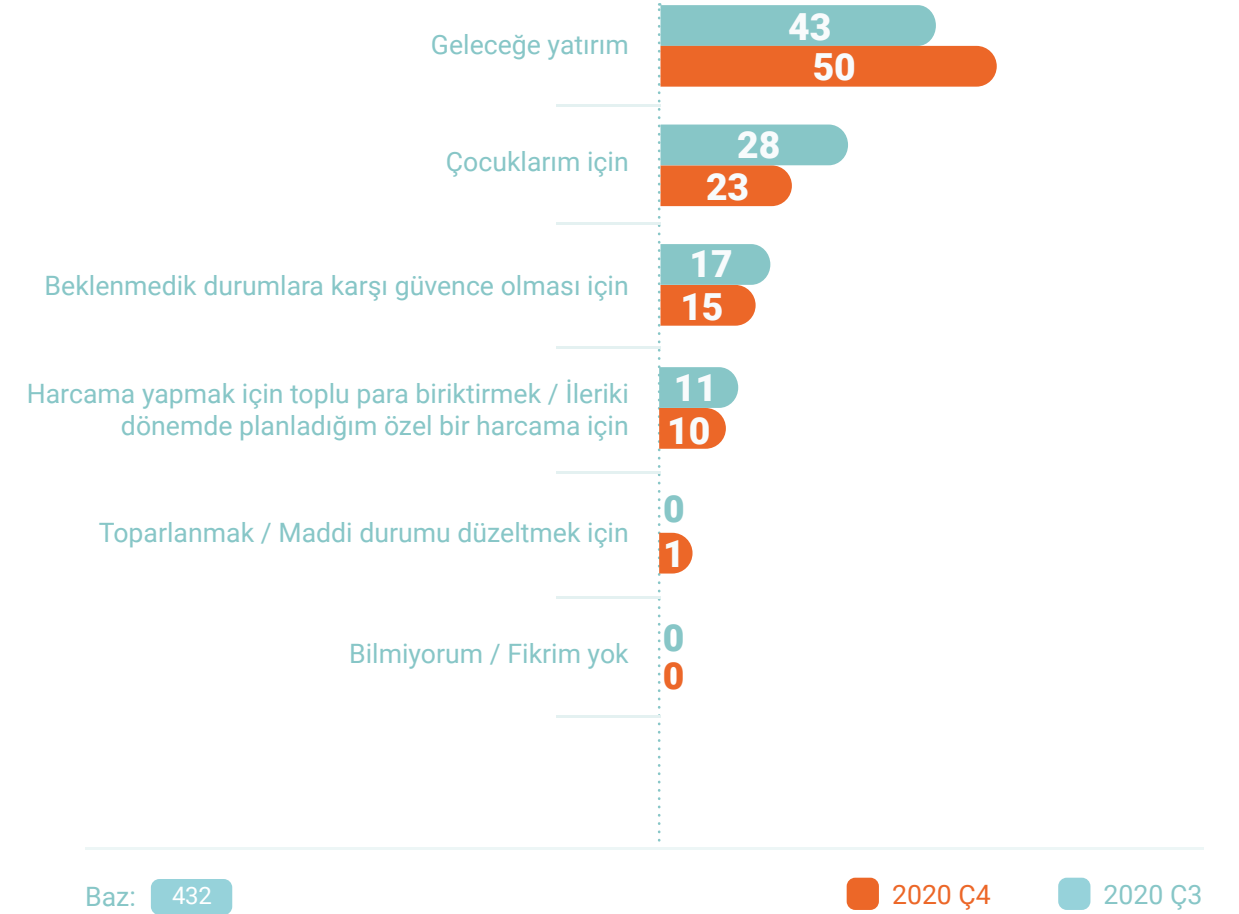
Baz:

110 118 104 142 138 126 143 125 97 112 102 113 154 181 155

- Son 3 ay içinde tasarruf yapma oranı (%)
- Gelecek 3 ay içinde tasarruf yapacak olma eğilimi (%)

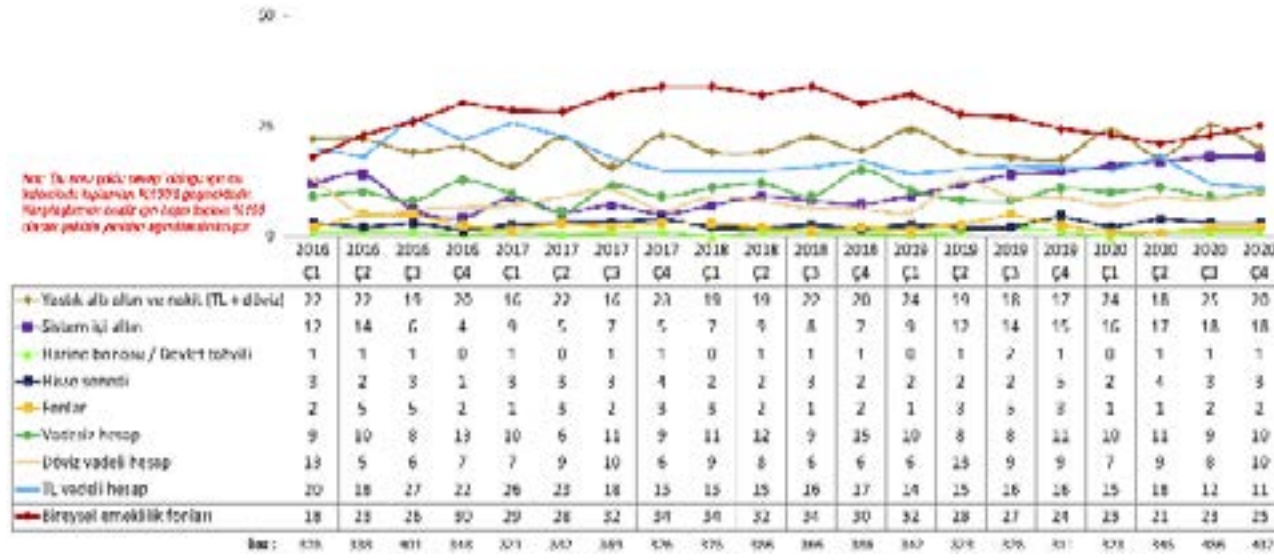
- 2020 dördüncü çeyreğinde **düzenli tasarruf yapanların oranı** bir önceki çeyrek ile benzer seviyede (%63 vs %64). **Düzenli tasarruf yapmayanlar arasında;** 2020 üçüncü çeyrek ile kıyaslandığında dördüncü çeyrek itibarıyla, son 3 ay içinde tasarruf yapmış olanların oranı 7 puan (%39 vs %46); gelecek 3 ay içerisinde tasarruf yapmayı planlayanların oranı 5 puan artmıştır (%43 vs %48).

TASARRUFU OLANLARIN TASARRUF YAPMA GEREKÇELERİ

- Tasarrufu olanların birincil tasarruf yapma gerekçesi olan **“geleceğe yatırım”** unsurunda 7 puanlık (%43 vs %50), **“çocuklarım için”** unsurunda 5 puanlık bir artış (%28 vs %23) bulunuyor.
- “Beklenmedik durumlara karşı güvence olması için”** unsurunda ise 2 puanlık bir düşüş gözleniyor (%17 vs %15).

2.2. Tasarruf Araçları Tercihi

Not: 'Bu soru çoklu cevap' olduğu için bu kalemlerin toplamları %100'ü geçmektedir. Karşılaştırmalı analiz için hepsi toplam %100 olacak şekilde yeniden ağırlıklandırılmıştır.

- 2020 dördüncü çeyreğinde tasarruf sahiplerinin **"yastık altı altın ve nakit"** tercihinde 5 puanlık (%25 vs %20) düşüş mevcut. Buna karşın, **"döviz vadeli hesap"** (%8 vs %10) ve **"bireysel emeklilik fonları"** (%23 vs %25) tercihlerinde 2 puan artış olduğu görülüyor.

BU DÖNEM ALTIN SEVİYELERİ ÖNCEKİ DÖNEMLE BENZER SEVİYELERDE KALMIŞTIR

%	2016 Q3	2016 Q4	2017 Q1	2017 Q2	2017 Q3	2017 Q4	2018 Q1	2018 Q2	2018 Q3	2018 Q4	2019 Q1	2019 Q2	2019 Q3	2019 Q4	2020 Q1	2020 Q2	2020 Q3	2020 Q4
Sistem dışı ve sistem içi altın + sistem dışı nakit (TL veya döviz)	25	24	25	27	23	28	26	29	30	27	33	31	31	32	40	35	43	38
Altın veya diğer değerli taş ve metal (sistem dışı)	6	8	10	14	5	13	10	11	13	12	12	9	10	8	14	12	13	11
Altın veya diğer değerli taş ve metal hesabı (sistem içi)	6	4	9	5	7	5	7	9	8	7	9	12	14	15	16	17	18	18
Yastık altı döviz veya TL (nakit)	13	12	6	8	11	10	9	8	10	8	12	10	7	9	10	7	12	9
Bar :	338	401	348	321	332	359	326	375	385	366	342	323	328	311	323	345	486	432

- Sistem içi ve dışı altın ile sistem dışı nakit** tercihinde geçen döneme göre toplamda 5 puanlık düşüş (%43 vs %35) bulunuyor.

2020 4. ÇEYREK SONUÇLARI

- **Tasarruf sahipliği oranı** 2020 yılının dördüncü çeyreğinde 2,2 puan azalarak %18 seviyesine gerilemiştir.
- **Tasarruf sahiplerinin yaş dağılımı** incelendiğinde en dikkat çeken yaş grupları **6 puan düşüş** ile %24 seviyesine gerileyen **25-34 yaş grubu** ve **6 puan artış** ile %26'ya yükselen **18-24 yaş grubu**.
- **Yakın gelecekte tasarruf yapmayı planlayanların oranında**, 2020 yılının ikinci çeyreğinde başlayan yükseliş trendi devam ediyor, %37,5'ten %39,5'e ulaşmış durumda. Bu kitle içinde «gelecek 3 ay içerisinde» tasarruf yapacağını belirtenlerin oranı geçen dönem ile benzer seviyede (%16 vs %15).
- **Çocuksuz ve çocuklu bireylerin tasarruf sahipliği oranları arasındaki fark** 2020 üçüncü çeyreğe göre artış gösteriyor (6 puan vs 11 puan). Çocuksuz bireylerde tasarruf etme durumu %24'ten %25'e yükselirken, çocuklu bireylerde %18'den %14'e gerilemiş durumda. Öte yandan, tasarrufu olmayan tüm bireyler arasında yakın gelecekte tasarruf yapma niyetinde olanların oranındaki artış eğilimi devam ediyor (çocuksuz %44 vs %46; çocuklu %33 vs %36).
- **Tasarruf sahibi olanlar içerisinde düzenli tasarruf yapanların** oranı 2020 üçüncü çeyrek ile benzer seviyede (%63 vs %64). Son 3 ay içerisinde tasarruf yapanların oranında ise 7 puan artış gerçekleşmiş (%39 vs %46).
- Tasarruf yapma gerekçeleri arasında **«geleceğe yatırım»** unsuru 7 puan yükselişle (%43 vs %50) ilk sıradaki yerini koruyor. Diğer unsurlar arasında en dikkat çekici değişim **“çocuklarım için”** unsurunda gözleniyor; 5 puanlık düşüş mevcut (%28 vs %23).
- **Geleceğe yatırımın alt gerekçeleri** içerisinde ilk sırada yer alan “kimseye muhtaç olmamak için” unsurunda 2 puan artış söz konusu (%63 vs %65). İkinci sıradaki “emekliliğimde/yaşlılığımda zor durumda kalmamak” unsurunda ise ikinci ve üçüncü çeyrekteki artış trendinin ardından 10 puanlık düşüş mevcut (%36 vs %26). Üçüncü sıradaki “ev aldım/alacağım” unsuru ise 4 puan düşüş ile ikinci çeyrekteki seviyesine geri dönüyor (%22 vs %18).

- **“Beklenmedik durumlara karşı”** tasarruf yapanlar içinde “ani sağlık sorunları için” unsurunda 12 puan (%45 vs %33) ve “diğer beklenmedik olaylar ” unsurunda 5 puan (%37 vs %32) düşüş mevcut.
- **“Çocukları için tasarruf yapanların”** alt gerekçeleri arasında “çocuklarımla geleceğe yatırım” unsuru 2 puan (%56 vs %58), “çocuklarımla eğitim masrafları için” unsuru ise 3 puan (%53 vs %56) yükselmiş. “Çocuklarımla büyüdüğünde birikimi olsun” unsurunda 3 puanlık düşüş yaşanmış (%32 vs %29).
- **Tasarrufu olanların tasarruf araçları tercihleri arasında** dördüncü çeyrekte **“yastık altı altın ve nakit”** tercihinin 5 puan düştüğünü görüyoruz (%25 vs %20).
- **Tasarrufu olmayan bireyler arasında daha önce tasarruf yapmayı denemiş olanların oranı bir önceki dönem ile aynı seviyede** (%58). Tasarruf yapmayı sürdürmemeye nedenleri arasında “biriktirdiği parayı sürekli kullanma ihtiyacı duyduğu için birikimi kalmayanlar” %60 ile yine ilk sırada; bu oran üçüncü çeyreğe göre 3 puan yüksek. “Birikimiyle istediği bir şeyi satın alıp, sonra tekrar biriktiremeyenler” unsurunda da 3 puan artış bulunuyor (%18 vs %21).
- **Genel olarak tasarrufu olmayan bireylerin, şayet tasarrufu olsaydı tercih edecekleri araçların** başını %32 ile yine **“yastık altı altın ve nakit”** çekiyor. Bunu, gün geçtikçe daha çok tercih edilme eğilimi gösteren “sistem içi altın” takip ediyor (%30 vs %31).

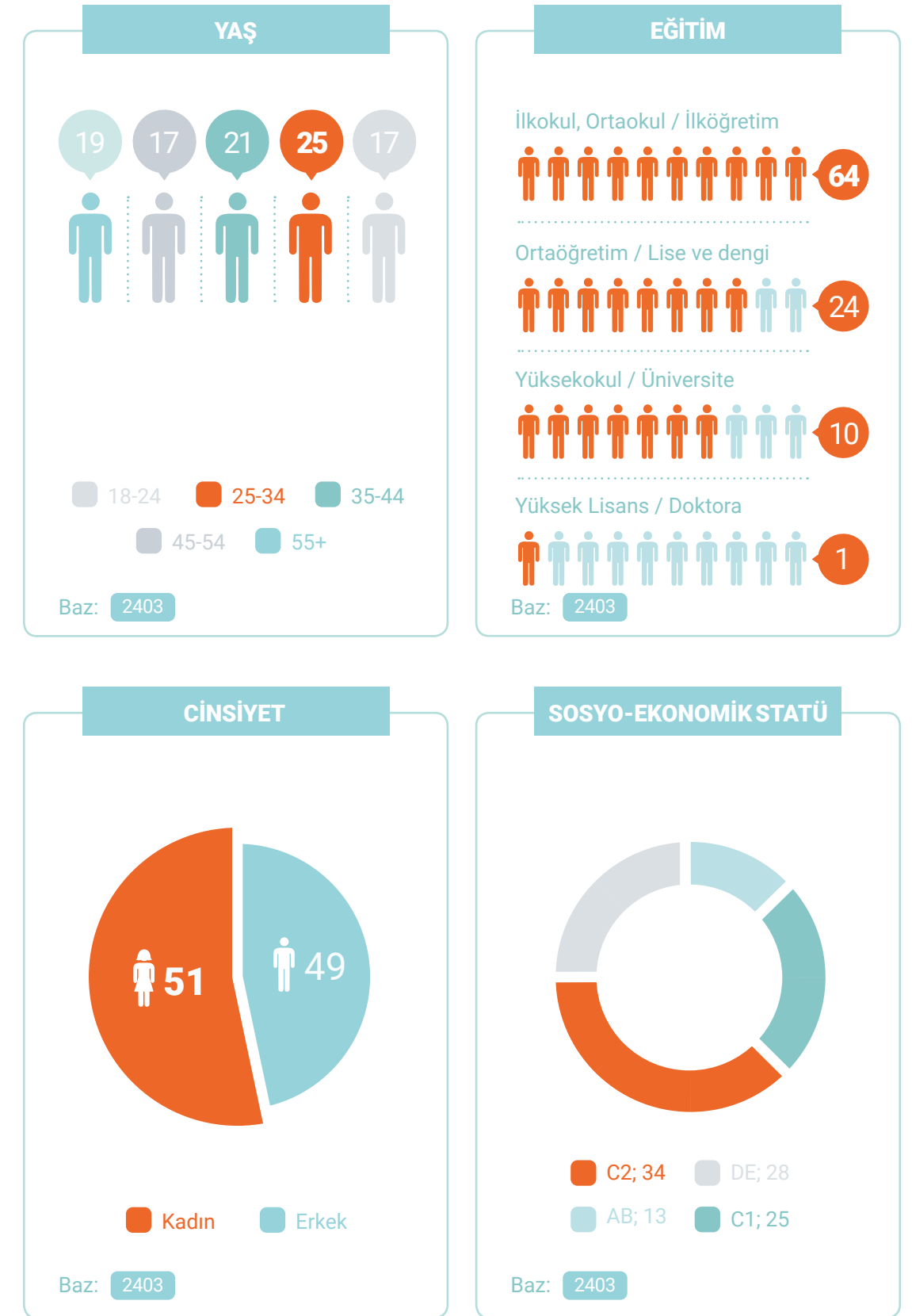
AMAÇ VE YÖNTEM

Tasarruf Eğilimleri Araştırması'nın amacı Türkiye'de kentsel yerleşim yerlerinde 18 yaş ve üzerindeki bireylerin tasarruf eğilimlerini izlemektir.

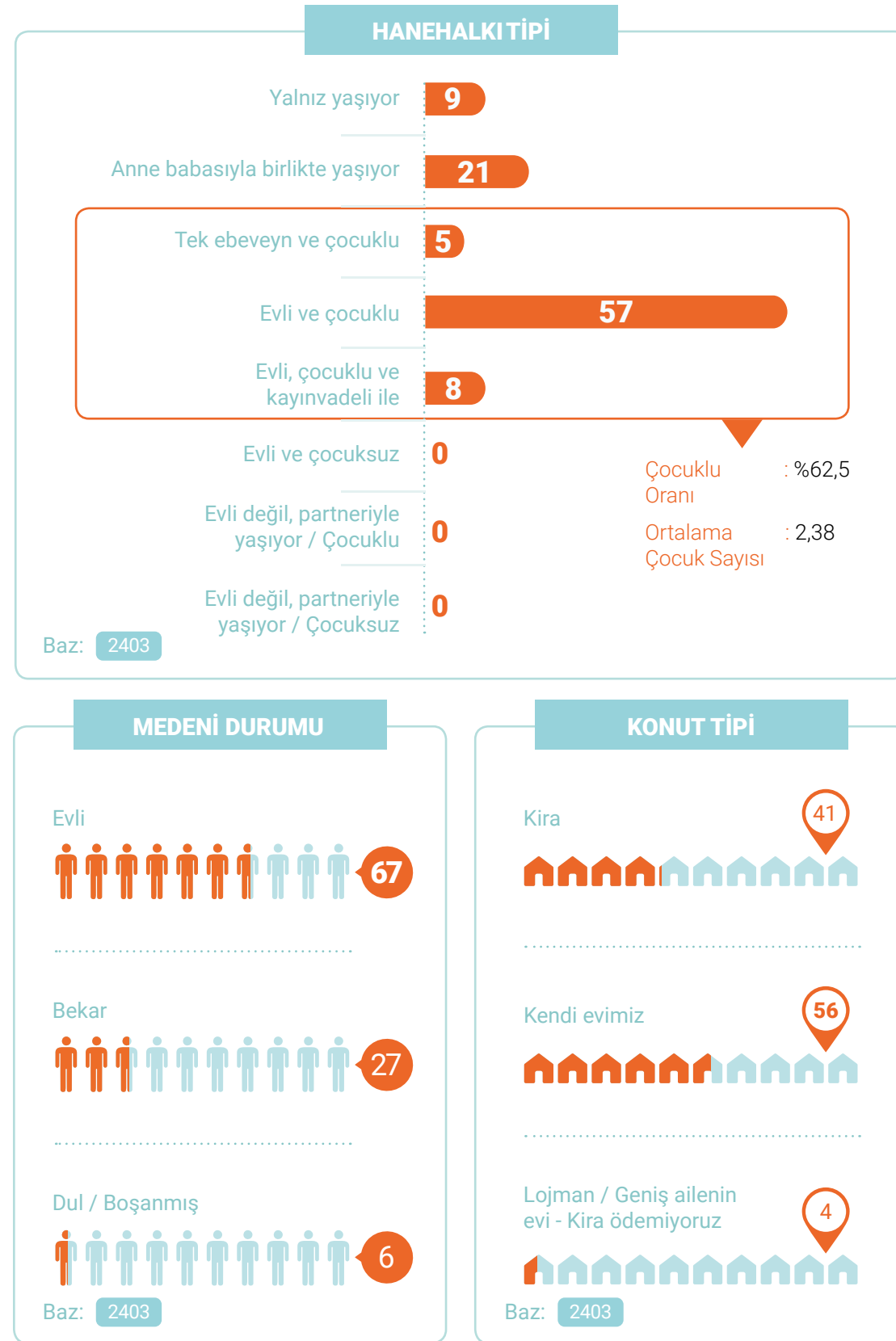
Bu araştırma çerçevesinde;

- NUTS2 bölgelerinde seçilen 26 ilde her ay tesadüfi olarak seçilen 800 kişi ile görüşülüyor. 3 aylık (çeyrek) bazda görüşme sayısı 2400 olarak gerçekleşiyor ve raporlanıyor.
- Bilgisayar destekli telefon görüşmesi yöntemi (CATI) kullanılıyor.
- Yaş, cinsiyet, çalışma durumu ve meslek kontrol kotası olarak uygulanıyor.

DEMOGRAFİK BİLGİLER (%) - 2020 4. ÇEYREK

DEMOGRAFİK BİLGİLER (%) - 2020 4. ÇEYREK

TANIM

Tasarruf, sözlük anlamı itibariyle “sarf edilmeyen” anlamına gelmektedir.

Bu araştırma kapsamındaki TASARRUF ise şu kalemleri içermektedir:

- Bankalarda duran TL veya döviz cinsinden vadeli hesaplar
- Bankalarda ve/veya aracı kurumlarda duran hisse senedi, hazine bonosu, devlet tahvili gibi menkul değerlerin parasal tutarı
- Bankalarda duran yatırım hesapları ve katılım fonları
- Bireysel emeklilik fonları
- Bankalarda vadesiz hesapta / likit fonda TL veya döviz cinsinden duran miktarın o ay içinde harcanma yan/harcanmayacak bölümü
- Cüzdan, kasa, yastık altında duran paranın (döviz, altın dahil) o ay içinde harcanmayan/harcanmayacak bölümü

Araştırmaya katılanlara, bu tanıma uygun olarak tasarrufları olup olmadığı soruluyor.

4. İletişim Bilgileri

info@tasarrufegilimleri.com

ING Türkiye girişimi ile hayata geçirilen **“Türkiye’nin Tasarruf Eğilimleri Araştırması”**, Bilkent Üniversitesi gözetiminde yürütülmekte, saha araştırması IPSOS tarafından yapılmaktadır.

ÖNEMLİ AÇIKLAMA:

“Burada yer alan yatırım bilgi, yorum ve tavsiyeleri yatırım danışmanlığı kapsamında değildir. Yatırım danışmanlığı hizmeti; aracı kurumlar, portföy yönetim şirketleri, mevduat kabul etmeyen bankalar ile müşteri arasında imzalanacak yatırım danışmanlığı sözleşmesi çerçevesinde sunulmaktadır. Burada yer alan yorum ve tavsiyeler, yorum ve tavsiyede bulunanların kişisel görüşlerine dayanmaktadır. Bu görüşler mali durumunuz ile risk ve getiri tercihlerinize uygun olmayabilir. Bu nedenle, sadece burada yer alan bilgilere dayanarak yatırım kararı verilmesi beklentilerinize uygun sonuçlar doğurmayabilir.”

Bilkent University

2020

4. ÇEYREK RAPORU